

Nijmegen definitief *judenrein*

Transcripties van enkele onderliggende documenten

[Eerste publicatiedatum 22 maart 2020. Laatst aangevuld en bijgewerkt op 13 april 2023]

Acht Nederlandse provincies moesten op 10 april 1943 *judenrein* zijn. Het ging om de provincies Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. *Sperren* waren niet meer geldig. Alleen over de positie van de zogeheten 'gemengd gehuwden' werd nog gesproken. De Joden in deze provincies moesten zich melden in KL Herzogenbusch (Kamp Vught), zij konden een reisvergunning halen voor een enkele reis daarheen die voor één dag geldig was. De 'zieken' moesten rechtstreeks naar Westerbork gebracht worden. Rauter bepaalde verder op 13 april dat de nog niet opgepakte Joden in de overige drie provincies zich voor 23 april eveneens moesten melden in Vught, behalve de in de stad Amsterdam woonachtige Joden.¹

Zij die zich niet meldden in Vught werden opgepakt en erheen vervoerd. Wij proberen in ons artikel over de *Sperren* te beschrijven hoe dit proces zich in Nijmegen heeft voltrokken.² In het dossier van Wilhelm De Rijke, die tot dan toe niet alleen Procureur-Generaal was maar ook plaatsvervangend Fungerend Politiepresident in Arnhem (met als ressort de provincies Overijssel en Gelderland), treffen we correspondentie aan over deze actie. Overigens neemt Cornelis Walraven net in deze periode deze functie van *Landespolizeipräsidenten* over van De Rijke, die zijn andere functie nog behoudt, tot hij in augustus van dat jaar Commissaris van de Provincie in Overijssel wordt.

Op 22 april 1943 doet de Nijmeegse politiecommissaris Van Dijk verslag van het verloop van de actie in Nijmegen. Hij somt daarin de namen op van degenen die daarbij in Vught of Westerbork waren vastgezet, van degenen die 'gemengd gehuwd' waren en van degenen die 'voortvluchtig' waren. Deze laatste lijst hebben wij verwerkt in ons artikel *De onderduik, Joodse inwoners van Nijmegen die proberen te ontsnappen*. Hij geeft ook een lijst van 'leeggekomen woningen'. Zijn lijsten zijn overigens zeker niet altijd correct, dat zagen we ook bij andere in Nijmegen opgestelde lijsten: nog een aanwijzing dat ook authentieke bronnen voorzichtig gehanteerd moeten worden.

Wij namen bij het NIOD de belangrijkste gegevens uit dit dossier uit het archief van De Rijke over. Hieronder geven we een overzicht uit dit dossier (NIOD 100, inv.nr.144).

Ook nemen we hier een lijst over van Joodse inwoners van Nijmegen en enkele omliggende plaatsen, die zich begin april 'vrijwillig' in Kamp Vught hebben gemeld, en dus niet – na te

¹ Zie voor de Nederlandstalige bekendmakingen van Rauter, de circulaires en een telegram van Walraven ook: RAN 2, inv.nr.40207 'Stukken betreffende de deportatie van Joden naar het kamp Vught, met opgave van de sinds 1940 gemaakte kosten', ook op deze site.

² Zie onder ingang 'Razzia's & deportaties' het artikel 'Nijmegen *judenrein* 10 april 1943. *Sperren* in Nijmegen' op deze site.

zijn opgepakt - als 'strafgeval' naar dit kamp werden gebracht. De lijst bevindt zich in het dossier NIOD 250g_29.

We willen nog eens benadrukken dat dit soort namenlijsten - en dat geldt voor brondocumenten überhaupt - niet in zichzelf de feiten representeren. Zo staan er in de opgave van de 'voortvluchtigen' personen die niet ondergedoken zaten of die al veel eerder gedeporteerd waren, zoals bijvoorbeeld iemand als Abraham Mendes da Costa. Zie daarvoor ook ons artikel *De onderduik, Joodse inwoners van Nijmegen die proberen te ontsnappen*. Bij de opgave 'Afgemelden naar een kamp' vinden we de namen van Roosje Hes en Alexander Salomons met hun vier kinderen als te zijn gegaan naar Kamp Vught. In werkelijkheid waren zij op 17 april overgebracht naar Amsterdam, waar zij niet lang erna werden opgepakt.

Velperplein, Arnhem. Met een tram, en op de voorgrond: opperluitenant J.W. Gosker (gemeentepolitie, adjudant van Walraven), adjudant Neijdam, Majoor Nitsche (Feldgendarmarie, destijds gevestigd in villa Iwalt, Velperweg, waarschijnlijk ook de Verbindungsoffizier des BdO), politiepresident C.C. Walraven en overste J.E. Feenstra van de Marechaussee. Zij nemen een parade af van de Marechaussee. Datering: 1943-1944. Foto Gelders Archief. Daarnaast: Procureur-Generaal De Rijke (foto van Wikipedia).

NIOD 100_144 (A83)

5 april 1943

Van: Der Befehlshaber der SiPo und des SD en Aussenstelle Arnheim [Thomsen]

Aan: Landespolizeipräsidenten Walraven, afschrift aan De Rijke.

Betrijft: Provinzverbot für Juden

'Auf Anordnung des Generalkommissars [...] haben sämtliche Juden, die in den Provinzen Gelderland und Overijssel wohnen, ihren Wohnort zu verlassen und sich in Vught zu melden.

Eine Ausnahme bilden die drei Gruppen:

1. Rüstungsjuden,

2. Ausländische Juden,

3. Juden, mit Abstammungserklären,

Auch nur dann, wenn sie im Besitze eines Provinzausweises (Sonderausweis) ausgestellt von der Zentralstelle für jüdische Auswanderung, Amsterdam, sind.

Sämtliche bisherigen Sperrstempel im Personalausweis sind ungültig. Dieses gilt auch für den jüdischen Rat und evangelisch getaufte Juden.

Die Juden haben die Wohnung ordnungsmässig zu verschliessen und die Schlüssel vor der Abfahrt auf dem zuständigen Polizeiamt ihrer Gemeinde abzuliefern.

Auf Anforderung kann den Juden eine Reisegenehmigung nach Vught von den örtlichen Polizeibehörden ausgestellt werden.

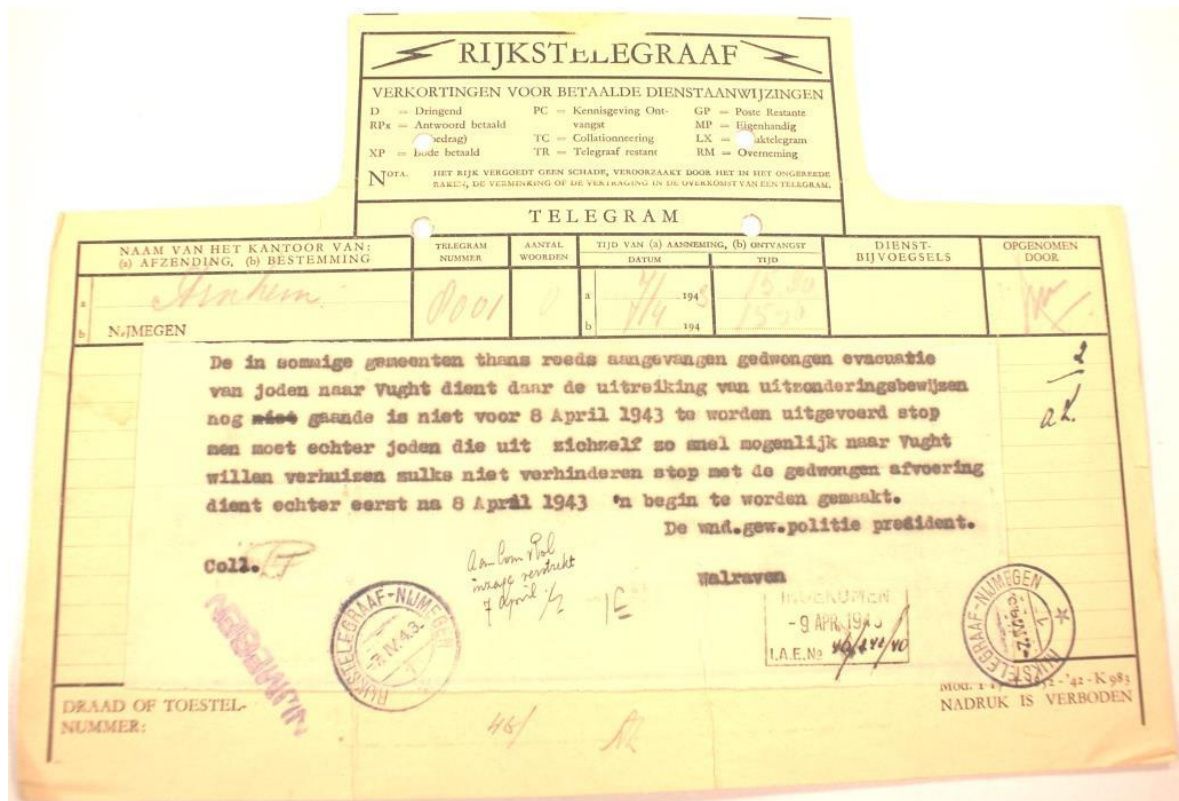
Juden, die krank sind und sich in Krankenhäusern, Sanatorium, Heimen oder sonstigen Einrichtungen befinden, sind nach Westerbork zu schaffen. Kranke Juden kommen also nicht nach Vught, sondern nach Westerbork. Das Jüdische Pflegepersonal aus diesen Einrichtungen ist nach Vught umzusiedeln.

Soweit in einer Mischehe der arische teil verstorben oder die Ehe geschieden ist und keine Nachkommen vorhanden sind, ist der jüdische Teil ebenfalls nach Vught umzusiedeln.

Die Aktion ist mit dem 10.4.43 abgeschlossen. Alle Juden, die sich noch nach dieser Zeit unberechtigt in den Provinz aufhalten, werden als Strafjuden einem Lager überstellt.

Ich bitte, die Polizeiverwaltungen der betreffenden Gemeinde in beiden Provinzen zu verständigen.'

Der Aussenstellenleiter [was getekend: Thomsen]

Telegram van Politiepresident Arnhem Walraven aan de hoofdcommissarissen van politie, 7 april 1943. Hier het in Nijmegen ontvangen exemplaar. "Met de gedwongen afvoering dient echter eerst na 8 april 1943 'n begin te worden gemaakt."

13 april 1943

Van: Der Befehlshaber der SiPo und des SD, Aussenstelle Arnheim [Thomsen]

Aan: Landespolizeipräsidenten Walraven

Betrifft: Provinzräumung auf Grund der Anordnung des Generalkommissars für das Sicherheitswesen von 29.3.43

‘Ich bitte, die Ihnen unterstellten Polizeiverwaltungen anzuweisen, sofort eine Aufstellung derjenigen Juden nach hier zu senden, die sich auf Grund der Anordnung des Generalkommissars für das Sicherheitswesen von 29.3.43 nach dem Lager Vught bezw. Westerbork abgemeldet haben.

Die Liste ist wie folgt auszustellen:

Laufende Nummer, Zuname, Vorname, Geburtsdatum – und Ort, Wohnort, Strasse und Hausnummer. Desgleichen ist von sämtlichen Polizeiverwaltungen eine Liste von allen noch in den Provinzen Gelderland und Overijssel wohnhaften Juden nach hier einzureichen.

Diese Liste ist getrennt zu halten nach:

1. Jüdischer Rat,
2. Abstammungserklärungen,
3. Rüstungsjuden,
4. Mischehen
5. Sonstige.

Die Aufstellungen sind in dreifacher Ausfertigung der hiesigen Dienststelle zu übersenden. Gleichfalle ist eine Liste der flüchtigen Juden, die sich nicht abgemeldet haben, nach hier zu senden.

Der Aussenstelleleiter.’ [was getekend: Thomsen]

16 april 1943

Telex van: Waarnemend Gewestelijk Politiepresident, namens deze de Chef van de Algemene Staf o/l Majoor J. Kemper

Aan: Gewestelijke politiepresidenten Rotterdam, Eindhoven, Arnhem, Groningen

‘in verband met het uitgevaardigde verblijfsverbod voor joden in de provincies groningen, friesland, drenthe, overijssel, gelderland, zeeland, noord-brabant en limburg, hetwelk op 10 april j.l. in werking is getreden, heeft de hoeheren ss- und polizeifuehrer, befehlshaber der sicherheitspolizei, nadere richtlijnen en bepalingen dienaangaande vastgesteld, waarvan de nederlandsche vertaling als volgt luidt:

“het verblijfsverbod geldt eveneens ten aanzien van functionarissen van den joodschen raad en z.g. protestantsche joden (d.e. joden, die zijn overgegaan naar een ander kerkgenootschap).

sommige groepen van joden, die tot nu toe ongemoeid zijn gelaten, b.v. diegenen, die werkzaam zijn bij de deutsche weermacht, buitenlandsche joden en joodsche personen wier afstammingsonderzoek nog gaande is, zullen in het bezit worden gesteld van een speciale vergunning, afgegeven door de “zentralstelle fuer juedische auswanderung”

(centraalbureau voor joodsche emigratie) te amsterdam, die slechts een daarin vermelde geldigheidsduur bezitten, op grond waarvan bedoelde joden nog eenigen tijd in de genoemde provincies kunnen verblijven. de joden die tot nu toe van de tewerkstelling waren vrijgesteld, doch die op 10 april 1943 niet in het bezit waren van een speciale vergunning, vallen eveneens onder de bepalingen van dit verbod, en dienen, indien zij worden aangetroffen, onmiddellijk te worden gearresteerd.

de bepalingen van dit verbod zijn niet van toepassing op joden van een gemengd huwelijk. ik verzoek u bij eventuele overtreding van het ontruimingsbevel, al dan niet door joden begaan, deze personen onmiddellijk te doen arresteren en hen ter beschikking te stellen van de bevoegde "aussemble der sicherheitspolizei".

bij het vertrek der joden naar het kamp te vught, dienen de door hen verlaten woningen volgens voorschrift te worden afgesloten en te worden verzegeld, waarbij in de betrokken woningen de aansluitingen van gas, water en elektriciteit moeten worden afgesloten.

de verlaten woningen dienen tot het tijdstip waarop de inboedel wordt weggehaald geregeld door speciale patrouilles te worden gecontroleerd om eventueelen diefstal tegen te gaan. de huissleutels moeten door de plaatselijke politie zoodanig worden bewaard, dat men, indien later de inboedel wordt weggehaald, deze te allen tijde ter beschikking heeft.

in gemeenten waar gelegenheid bestaat om de inboedels centraal op te slaan, ter voorkoming van diefstal of vervreemding, dient met de bevoegde "ausstellen der sicherheitspolizei" te dezer zake overleg te worden gepleegd."

ik draag u op bij voorkomende gelegenheid overeenkomstig bovenstaande te handelen, en te doen handelen.'

Het dossier bevat ook een **circulaire** d.d. 17 april 1943 met dezelfde tekst als hierboven, ondertekend door Walraven, en gericht aan Politiepresident Arnhem, Politiegezagsdragers in het gewest Arnhem, ter kennisneming aan: Secretaris-Generaal van het Departement van Justitie, Directeur-Generaal van Politie, Ambtsgenooten, Commissarissen der Provincie Gelderland en Overijssel, Sicherheitspolizei, Verbindungsoffizier des BdO, Herrn Nitsche.

Ook een Nederlandse vertaling van de tekst van Thomsen (zie 13 april), gedateerd op 14 april:

Van: Walraven

Aan: Politiepresident Arnhem e.a zoals hierboven:

'Ik verzoek U ten spoedigste aan den Leiter der Ausstelle Arnheim der Sicherheitspolizei und des S.D. de navolgende opgaven te verstrekken:

1. Een opgave van die Joden, die zich op grond van de Anordnung des Generalkommissars für das Sicherheitswesen, dd. 29 Maart 1943 naar het kamp Vught, respectievelijk Westerbork hebben afgemeld. De lijst behoort als volgt te worden samengesteld: Volgnummer, naam, voornaam, geboortedatum en -plaats, woonplaats, straat e huisnummer.

2. Een opgave van alle Joden, die thans nog in Uwe gemeente woonachtig zijn. Deze lijst behoort te worden onderverdeeld in:

1. Joodsche Raad;

2. Joden, naar wier afstamming nog een onderzoek gaand is;
3. Joden, die in de bewapeningsindustrie werken;
4. Gemengde huwelijken;
5. overige.

3. Een lijst van Joden, die voortvluchtig zijn en zich niet hebben afgemeld.

De opgaven dienen in triplo aan genoemde Dienststelle der Sicherheitspolizei te worden gezonden.

4. Een lijst van leeggekomen woningen, welke door Joden werden bewoond.

Deze lijst behoort te worden ingezonden aan de Kreisambtsleitung der N.S.V. Arnheim, Sweerts de Landasstraat 24. Een afschrift van deze lijst aan de Aussenstelle der Sicherheitspolizei zenden.

Van elk der vier lijsten, ontvang ik gaarne een afschrift.'

[NB: Bij de leider van de Aussenstelle gaat het om Thomsen. Secretaris-generaal van Justitie is Jaap Schrieke. N.S.V. = Nationalsozialistische Volkswohlfahrt, dat kortstondig ook een bijkantoor in Nijmegen had.]

Schrieke, Van Dijk (hoofdcommissaris Nijmegen), Thomsen (leider Aussenstelle Arnheim) en Bühe (Judensachbearbeiter Aussenstelle Arnheim)

22 april 1943

Van: Politiecommissaris Van Dijk
Aan: Walraven

'ter voldoening aan den inhoud van Uw schrijven van 14 April 1943 [...] betreffende: joden, heb ik de eer UHed. Gestr. Hierbij de vier door U bedoelde opgaven te doen toekomen.'

Hij deed hierin de volgende opgaven:

OPGAVE 1 AFGEMELDEN NAAR EEN KAMP			
Adelaar, Catherina Francisca			Westerbork
Beem, Isidoor			Vught
De Beer, Ella			Vught
Beem, Hans Hartog			"
Beem, Miriam			"
Van Brink, Leonardus			"
Van Duyl, Heintje			"
Van Buren, Jacob Mozes			"
Wolff, Bella			"
Van Buren, Simon			"
Van Buren, Jacob Meijer			"
Van Buren, Regina Hanna			"
Van Buren, Hanna Carolina			"
Cutzien, Elisabeth Nora			"
Cutzien, Jane Henriette			"
Gradenwitz, Moritz			"
Jacob, Alida Rosette			"
Krause, Franziska			Westerbork
Langstadt, Carl Israel			Vught
Langstadt, Frits			"
Wertheim, Hilde Berta			"
Langstadt, Robby Karl Hanz			"
Prins, Hartog			"
Frank, Charlotte			"
Prins, Rosa Gretha Catharina			"
Salomons, Alexander ³			"
Hes, Roosje			"
Salomons, Louis			"
Salomons, Sara			"
Salomons, Sprins			"
Salomons, Abraham			"

³ Alexander Salomons, zijn vrouw Roosje Hes en hun vier kinderen werden op 17 april door politieagent Kaal per trein naar Amsterdam begeleid, waar ze in juni werden opgepakt. Op 20 juni kwamen ze in Westerbork aan. Ten onrechte staan zij hier dus vermeld als waren ze in april vanuit Nijmegen naar Kamp Vught gegaan. Een voorbeeld van het feit dat een brondocument niet altijd de hele waarheid bevat.

Van Spier, Jacob			"
Frank, Elisabeth			"
Voltijn, Jacques			"
Ketellapper, Marie			"
Voltijn, Salomon			"
Voltijn, Mietje			"
Vromen, Joseph			"
Jacobson, Esther			"
Wolff, Markus Abraham			"
Voltijn, Levi Mozes			Westerbork
Groenwoudt, Lea			"
OPGAVE 2			
2. JOODSCHE RAAD: GEEN			
2. JODEN, NAAR WIER AFSTAMMING NOG EEN ONDERZOEK GAANDE IS: GEEN			
3. JODEN, DIE IN DE BEWAPENINGSINDUSTRIE WERKEN: GEEN			
4. GEMENGDE HUWELIJKEN			
Den Arend, Elias		Observantenstraat 15	Polluf, Franziska
Bas, Amalia		Derde Walstraat 46	Van Thiel, Adrianus Joh.
Basch, Kurt Israel		Vermeerstraat 46	Onbekend
Van Beugen, Dina Carolina		Johannes Vijghstraat 60	(S) Gerritsen, F.J.Ch.
Bielschowsky, Erwin Karl		Graafseweg 469	Van Kempen, H.P.J.
Van Brink, Geertruida		Van Rosendaalstraat 41	Cornelisse, H.W.A.
Van Brink, Lea Geertruida		Voorstadsiaan 177	Brantjes, W.
Van Brink, Hijman Samuel Moses		Roukensstraat 2	Smulders, Th.A.M.A.
Cohen, Betje		Ten Katestraat 20	Knijff, A.C.
Cohen, Clara		Rembrandtstraat 1	Wed. Brandt, A.F.C.
Cohen, Israel		Groenestraat 290	Constant, M.L.J.
Dikker, Marianne		Mariaplein 5	Wed. Kors, F.A.H.
Drukker, Joseph Max Berthold Harry		St. Annastraat 3	Weijers, A.M.L.
Frank, Aleida		Ruisdaelstraat 53	(S) van Munster
Frank, Louisa		Ruisdaelstraat 53	Dietvors, L.L.C.
Frankenhuis, Levie		Van Heutszstraat 35	Kieszhauer, F.E.
Van Gelder, Robert		Kronenburgersingel 21	Struik Dalm, L.W.
Ginsberg, Markus		Abeelstraat 18	Husch, K.A.
Glaser, Levie		Platenmakerstraat 23	Van Kesteren, J.
Van Deinse, Hendrikus		Driehuizerweg 46	Godefroi, C.
Grosser, Isidor Israel		Barbarossastraat 46	Bartscherer, E.S.
Gumbert, Hans Ludwig		Groesbeekseweg 38	Bisschoff, M.M.
Haagman, Willem		De Genestetlaan 39	Vink, W.
Van de Zand, Hendrikus W.		Ten Hoetstraat 75	Hartogs, J.
Imbach, Nelly		Van Wederenstr. 129	Schaeffer, A.A.M.
Israel, Raphael		Hazenkampseweg 125	Schraivesande, J.
Jacob, Joseph Leo		Daalseweg 25	Van den Bosch, A.
Baaij, Lambertus J.		Roerstraat 20	v.d. Klein, R.B.
Kruyer, Eva		Houtstraat 30	Reekers, W.

Malinowski, Arnold		Van Slichtenhorststraat 67	Sievers, H.
Manassen, David		Dennenstraat 8	Kortes, Ph.A.M.
Markus, Henriette A.		Wilhelminasingel 5	Dekhuyzen, H.W.G.
Cohn, Albert		Groesbeekseweg 85	Mendes da Costa, R.A.
Moses, Rebekka		Koolemans Beynenstraat 22	Wed. Buis, H.E.
Nooitrust, Leendert		Oude Nonnendaalseweg 27	Roos, M.
Van Oss, Johanna		Berg en Dalseweg 418	Rompel, J.M.G.
Pakkedragers, Jeanette		Frans Halsstraat 6	Vuijsters, M.C.M.
Philipp, Charlotte		St. Annastraat 168	Verhoeff, S.
Philips, Rozet		Jozef Israelsstraat 65	Aschoff, C.R.A.
Rodrigues, Rosa		Bachstraat 21	Prins, J.
Rothe, Walter I.		Graafseweg 191	Jacobi, G.A.M.A.S.
Rubens, Israel		Groesbeekseweg 428	Decates, A.J.F.
Rubens, Lea		Groewoudseweg 291	De Kluiver, J.
Van Spier, Jozef		Daalseweg 356	Loock, G.G.
Tokkie, Alida		Koninginnelaan 215	Plamont, W.M.
Tokkie, Lea		Observantenstraat 7	Roos, H.J.
Tokkie, Emanuel		Koninginnelaan 95	Sip, M.
Trijtel, Mozes		Bloemerstraat 147	Gosen, C.J.W.
Wolf, Selma		Doddendaal 39 Kamer 84	Janssen, A.W.
Wolff, Dientje		Nieuwe Markt 76	Reinders, W.A.
5 OVERIGEN			
Asser, Jan		Graafseweg 296	
OPGAVE 3 VOORTVLUCHTIGEN			
Adelaar, Maurits		Berg en Dalseweg 420	
Van Lier, Sophia		Berg en Dalseweg 420	echtgenoot
Beem, Lazarus		Mesdagstraat 31	
Van Coevorden, Herta		Mesdagstraat 31	"
Beem, Eddy		Mesdagstraat 31	Zoon
De Beer, Bernard		Fagelstraat 44	
v.d. Bergh, Frederik Carsten		St. Annatraat 206	
Lob, Ella Liberta		St. Annatraat 206	Echtgenoot
v.d. Berg, Abraham		St. Annatraat 206	Zoon
Drielsma, Henri Abraham		Javastraat 134	
Cohen, Jeanette		Javastraat 134	Echtgenoot
Drielsma, Yvonne Henriette José		Javastraat 134'	Dochter
Drielsma, Donald Albert Hessel		Javastraat 134	Zoon
Drielsma, Jozef		Oranjesingel 49	
Wessel, Elisabeth		Oranjesingel 49	Echtgenoot
Frank, Jacob		Kelfkensbosch 22	
Frank, Lehman		Ubbergseveldweg 71	
De Beer, Hendrika		Ubbergseveldweg 71	Echtgenoot
Frank, Lehman		Kannenmarkt 3/3a	
Frankenhuis, Marinus		Vondelstraat 19	

Friedberg, Apollonia		Burghardt van den Berghstraat 105	
Ganz, Hugo		Postweg 26	
Kaufman, Margaretha		Postweg 26	Echtgenoot
Van Gelder, Bertha		Frans Halsstraat 44	
Van Gelder, Isaak		Frans Halsstraat 44	
Sleutelberg, Salliena		Frans Halsstraat 44	Echtgenoot
Gersons, Adolf Abraham		St. Annastraat 69	
Gersons, Josephina		St. Annastraat 69	Echtgenoot
Gersons, Bernhard		St. Annastraat 69'	Zoon
Gersons, Henriette Rosa		Javastraat 36	Wed. van M. v.d. Hove
Gersons, Maurits		Coehoornstraat 36	
Van Emden, Cato Rosalie		Coehoornstraat 36	Echtgenoot
Glaser, David Abraham		Parkweg 36	
Izaks, Esther		Parkweg 36	Echtgenoot
Glaser, Sara		Parkweg 36'	Dochter
Glaser, Miep Hetty		Parkweg 36	"
Glaser, Frieda		Parkweg 36	"
Glaser, Abraham Albert		Parkweg 36	Zoon
Gottschalk, Siegfried		Willemsweg 59/61	
Marx, Karola		Willemsweg 59/61	Echtgenoot
Gottschalk, Heinz Paul		Willemsweg 59/61	Zoon
Gottschalk, Rudolf		Willemsweg 59/61	"
Gottschalk, Sara		Van Spaenstr 23	
Grunewald, Rolf		Groesbeeksedwarsweg 65	
Hertzdahl, Benoit Daniel		Bijleveldsingel 13	
Van Esso, Alida		Bijleveldsingel 13	Echtgenoot
De Jong, Arnold		Surinameweg 13	
De Jong, Estella		Surinameweg 13	Echtgenoot
De Jong, Frederika Eva		Surinameweg 13	Dochter
De Jong, Jacob		Vossenlaan 28	
Kahn, Susanna		Hindestraat 33	Wed. van I. Oppenheimer
Oppenheimer, Heinz Israel		Hindestraat 33	Zoon
Kaufman, Elie		Borneostraat 22	
Zilversmit, Cato		Borneostraat 22	Echtgenoot
Kaufman, John David		Borneostraat 22	Zoon
Kaufman, Martijn		Borneostraat 22	"
Koopman, Selma		Burghardt van den Berghstraat 106	Wed. van J. Friedberg
Levitus, Henriette		Vossenlaan 28	Dochter
Levitus, Jacob		Vossenlaan 28	
Cohen, Leentje		Vossenlaan 28	Echtgenoot van J. Levitus
Levitus, Yvonne		Vossenlaan 28	Dochter
Löbenstein, Herbert		Molenstraat 66	
Blumenthal, Gertrud		Molenstraat 66	Echtgenoot
Löbenstein, Lotte Lore		Molenstraat 66	Dochter
Maas, Diena		Begijnenstraat 11	
De Marcas, David		Groesbeekseweg 122	
Mendes da Costa, Abraham		Hugo de Grootstraat 16	

Pels, Nathan		St. Stephanusstraat 151	
Prins, Rachel		Vondelstraat 19	
Reens, David		Paulus Potterstraat 14	
Sander, Sally		Hindestraat 43	
Terhoch, Frieda		Hindestraat 43	Echtgenoot
Sanders, Julius		Van Spaenstraat 23	
Goldschmitt, Frieda		Van Spaenstraat 23	Echtgenoot
Simon, Clementine Luise Sara		Molenstraat 66	
Teig, Clara Dora		Oranjesingel 49	
Vrengel, Diena		Begijnenstraat 11	
Vijth, Alfred		Timorstraat 32	
Von den Driesch, Elli		Timorstraat 32	Echtgenoot
Vyth, Marcus		Hindestraat 33	
Anschel, Irene		Hindestraat 33	Echtgenoot
Vyth, Paul		Hindestraat 33	
De Wijze, Sybilla		Hindestraat 33	Echtgenoot
Weinberg, Walter I		Coehoornstraat 91	
Stahl, Anney Sara		Coehoornstraat 91	Echtgenoot
Zwarenstein, Jacob Cato		Prins Hendrikstraat 5	
LEEGGEKOMEN WONINGEN			
Dr. Claes Noorduijnstraat 15			
v. Oldenbarneveltstraat 47			
Broerstraat (gedeeltelijk) 35			
In de Betouwstraat 36			
Stikke Hezelstraat 46			
Gerard Noodtstraat 27			
Fransstraat 17			
Frans Halsstraat 44			

19 april 1943

Van: Burgemeester van Elst

Aan: Walraven (opgave gedateerd 19-04, verstuurd 20 april)

Joden die zich naar het kamp te Vught hebben afgemeld; vier mensen

Joden die voortvluchtig zijn en zich niet hebben afgemeld: 11 mensen, onder wie:

Bachrach, David Jacob, Elst, 29-3-1900, Bemmelseweg 12

Metz, Saaktje de, gehuwd met D.J. Bachrach, Almelo, 9-11-1900, idem

Bachrach, Johanna, Elst, 9-2-1928, idem

Bachrach, Mozes Julius, Elst, 14-7-1935, idem

Bachrach, Felix Elie, Elst, 14-7-1935, idem

Elte, Esther, weduwe van A.H. Drielsma, Alkmaar, 16-9-1874, Dorpsstraat 36

Drielsma, Clara Esther, Elst, 16-2-1910, idem

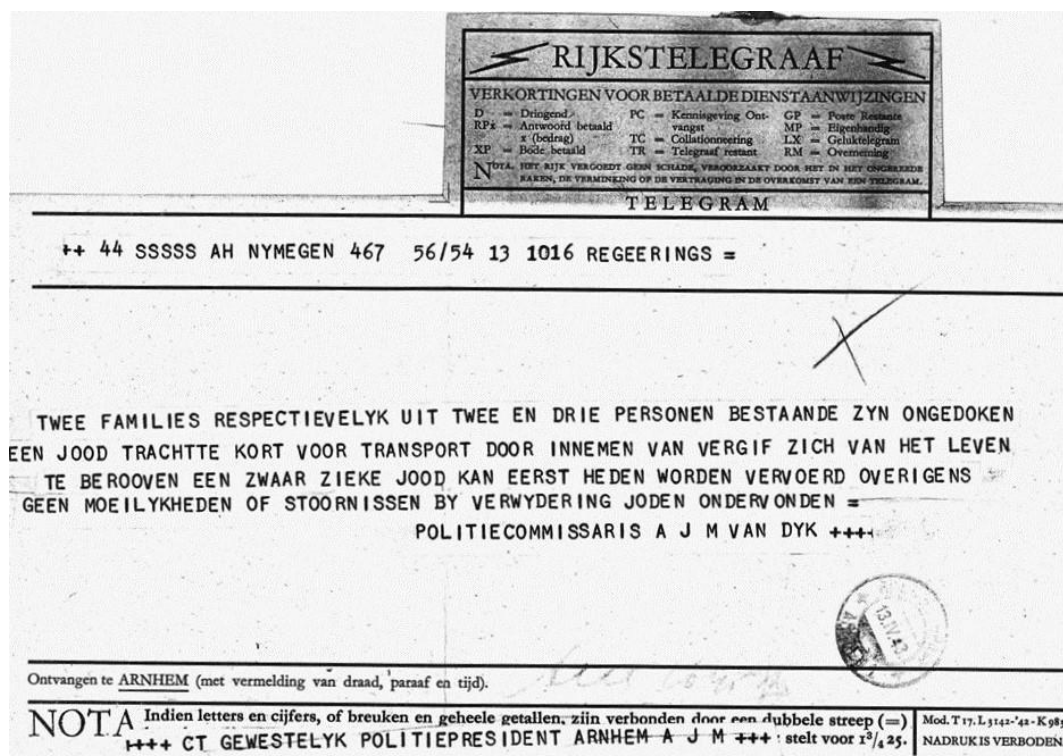
Opgave leeggekomen woningen, welke door Joden werden bewoond; 5 adressen, waaronder:

Bemmelscheweg 12 (Bachrach)
Dorpsstraat 36 (Drielsma)

Dossier NIOD 100_144 bevat verder van tal van gemeentes de gevraagde opgaven.

Enkele voorbeelden:

Ermelo: 41 Joden naar Vught, in Ermelo nog: 4 gemengd gehuwden, voortvluchtig 8.
Tiel: naar Vught 6, naar Westerbork 2, Gemengd gehuwd 3, voortvluchtig 33 [NB: waarschijnlijk mede dankzij het optreden van de commissaris van politie].

Telegram van de Nijmeegse politiecommissaris Van Dijk aan de Gewestelijk Politiepresident Walraven op 13 april 1943. Het telegram bevindt zich in het archief van De Rijke, NIOD 100.

NIOD 250g_29 'Vrijwillige' gang naar Vught, april 1943

Kamp Vught, Lijsten van Joodse gevangenen (Freiwillige Aufrufe), 16 april-30 juni 1943

Aufrufe I: 1651

Aufrufe II: 1374

Freiwillige Aufruf I

[Volgnummer, datum, naam, geboortedatum, eerste plaats is geboorteplaats, tweede is woonplaats, beroep]

- 72: 8/4 Isidoor Beem – 21.1.05 – Arnhem – Nijmegen – Berg en Dalscheweg 84 – Buchhalter
- 73: 8/4 Ella Beem-de Beer – 11.4.05 – Borne – Nijmegen – Berg en Dalscheweg 84 – Kindergärtnerin
- 74: 8/4 Hans Beem – 7.7.31. – Nijmegen - Nijmegen – Berg en Dalscheweg 84
- 75: 8/4 Mirjam Beem - 23.3.36 – Nijmegen – Nijmegen – Berg en Dalscheweg 84
- 129: 8/4 Alida Jacob – 16.5.26 – Nijmegen – Nijmegen – Daalschedwarsweg 25 – Kindergärtnerin
- 142: 8/4 Carl I. Langstadt – 12.3.68 – Vohwinkel – Nijmegen – Broerstraat 35
- 143: 8/4 Fritz Langstadt – 1.3.03 – Kamen – Nijmegen – Broerstraat 35 – Konfektion
- 144: 8/4 Hilda B. Langstadt-Wertheim – 31.5.12 – Berlin – Nijmegen – Broerstraat 35
- 145: 8/4 Robby K. Wertheim – 1.12.38 – Nijmegen – Nijmegen – Broerstraat 35
- 173: 8/4 Gustav I. Witting – 3.9.71 – Hohensalze – Mook – A.59
- 174: 8/4 Selma S. Witting – 10.2.77 – Hohensalze – Mook – A.59
- 525: 9/4 Elisabeth Nora Cutzien – 12.4.27 – Zutphen – Nijmegen – v. Oldenbarneveltstraat 47
- 600: 9/4 Jet van Leeuwen – 4.11.72 – Horssen – Gennep – Spoorstraat 123
- 601: 9/4 Roosje Kaufman-Drievoet – 31.12.88 – Poederroijen – Nijmegen – v. Slichtenhorststraat 14
- 665: 9/4 Jacques Voltijn – 27.1.96 – Herzogenbusch – Nijmegen – St. Hezelstraat 46 – Lagermeister
- 666: 9/4 Marie Voltijn-Ketellaper – 16.6.00 – Amsterdam – Nijmegen – St. Hezelstraat 46 – Näherin
- 667: 9/4 Mietje Voltijn – 17.9.28 – Nijmegen – Nijmegen – St. Hezelstraat 46
- 668: 9/4 Salomon Voltijn – 13.6.26 – Nijmegen – Nijmegen – St. Hezelstraat 46
- 708: 9/4 Simon Cohen – 27.7.90 – Cuijk – Cuijk – A.45 – Ketger
- 713: 9/4 Henriette Cohen-Defries – 8.4.61 – Kaldenkirchen – Cuijk - A.45
- 718: 9/4 Sara Cohen-Sousman Nathan – 11.2.62 – Heusden – Cuijk – A.45
- 751: 9/4 Jacob Andriessse – 23.9.78 – Aarleriksel – Cuijk – A 518
- 752: 9/4 Henriette Andriessse-v. Baren – 18.2.68 – Almelo – Cuijk – A 518
- 804: 9/4 Jacob M. van Buren – 14.1.28 – Nijmegen – Nijmegen – Dr. Cl. Noorduynstraat 15 – Bauer
- 807: 9/4 Jacob M. van Buren – 12.10.98 – Tiel – Nijmegen Dr. Cl. Noorduynstraat 15 – Lumpensort.

- 808: 9/4 Bella van Buren-Wolff – 29.10.02 – Nijmegen – Nijmegen - Dr. Cl. Noorduynstraat 15 – Kindergärt.
- 809: 9/4 Regina van Buren – 6.5.29 – Nijmegen – Nijmegen - Dr. Cl. Noorduynstraat 15
- 810: 9/4 Hanna van Buren – 8.2.41 – Nijmegen – Nijmegen - Dr. Cl. Noorduynstraat 15
- 811: 9/4 Simon van Buren – 24.1.26 – Nijmegen – Nijmegen - Dr. Cl. Noorduynstraat 15
- 866: 9/4 Aron Franken – 23.6.81 – Elten – Boxmeer – St.Anthonisweg 20 – Viehändler
- 867: 9/4 Horst Isr. Franken – 26.1.22 – Cleve – Boxmeer – St.Anthonisweg 20 – Landbauer
- 925: 9/4 Julius Isr. Gottlieb – 20.2.27 – Berlichingen – Boxmeer – Fabrikstraa 3 – Schneider
- 926: 9/4 Samuel Gottlieb – 11.3.93 – Berlichingen – Boxmeer – Fabrikstraat 3 – Landbauer
- 927: 9/4 Karoline Gottlieb-Marx – 5.4.96 – Freudental – Boxmeer – Fabrikstraa 3 – Näherin
- 928: 9/4 Moritz Gradenwitz – 19.1.00 – Posen – Nijmegen – Broerstraat 35 – Adminstr.
- 948: 9/4 Henri Andriessen – 1.6.97 – Gennep – Gennep – Markt 15 – Landbauer
- 996: 9/4 Sophie Glaser – 18.3.95 – Nijmegen – Nijmegen – J. Vijghstraat 60
- 1057: 9/4 Joseph Vromen – 9.5.70 – Lochem – Nijmegen – v. Oldenbarneveltstraat 47 – Papierhändler
- 1058: 9/4 Esther Vromen-Jacobson – 1.10.75 – Alkmaar – Nijmegen – v. Oldenbarneveltstraat 47 – ohne
- 1059: 9/4 Jane H. Cutzien – 28.8.33 – Zutphen – Nijmegen – v. Oldenbarneveltstraat 47 – ohne
- 1060: 9/4 Josephine Vromen-Cohen – 4.10.63 – Tiel – Lochem – Brouwhuissteeg 1 – ohne
- 1112: 9/4 Antoinette S. v. Zwanenberg – 15.1.22 – Uden – Oss – Molenstraat 143 – Pflegerin
- 1147: 9/4 Joseph Lion – 16.10.68 – Boxmeer – Boxmeer – Steenstraat 156 – Kaufmann
- 1148: 9/4 Theresia Lion – 28.6.61 – Boxmeer – Boxmeer – Steenstraat 156 – ohne
- 1149: 9/4 Maurits Lion – 28.6.61 – Boxmeer – Boxmeer – Steenstraat 156 – Gerber
- 1269: 9/4 Sophia v.d. Sluis-Drievoet – 6.8.90 – Poederoijen – Zwolle – Roggenstraat 11 – ohne
- 1344: 9/4 Markus Wolff – 1.2.89 – Nijmegen – Nijmegen – In de Betouwstraat 36 – Maler
- 1345: 9/4 Everdina Wolff-Voltijn – 26.2.82 – Den Bosch – Nijmegen – In de Betouwstraat 36 – Köchin
- 1415: 10/4 Elkan Bobbe – 10.3.16 – Den Haag – Laag Keppel B.49 – Lehrer

1416: 10/4 Lea Bobbe-Frank – 22.3.23 – Nijmegen – Laag Keppel B.49

1590: 12/4 Hartog Prins – 10.3.07 – Den Haag – Nijmegen – St. Annastraat 80 – Vertreter

1591: 12/4 Charlotte Prins-Frank – 22.10.10 – Amsterdam – Nijmegen – St. Annastraat 80

1592: 12/4 Rosa G.C. Prins – 2.12.42 – Den Haag – Nijmegen – St. Annastraat 80

1593: 12/4 Jacob van Spier – 1.1.93 – Nijmegen – Nijmegen – St. Annastraat 80

[met potlood erbij: 'gestorven']

1594: 12/4 Elisabeth van Spier-Frank – 21.7.93 – Rotterdam – Nijmegen – St. Annastraat 80

Freiwillige Aufruf II

128: 22/4 Eliazer Izaks – 1.10.97 – Woerden – Woerden - Voorstraat 83 - Bauer

129: 22/4 Henriette Izaks-Glazer – 3.11.94 - Nijmegen – Woerden - Voorstraat 83 -
Pflegerin

130: 22/4 Sara Izaks – 23.7.29- Woerden – Woerden – Voorstraat 83 – ohne

131: 22/4 David Izaks – 14.4.33- Woerden – Woerden – Voorstraat 83 – ohne

132: 22/4 Gerson Izaks – 28.3.25- Woerden – Woerden – Voorstraat 83 – Bauer

133: 22/4 Salomon Izaks – 27.3.26- Woerden – Woerden – Voorstraat 83 – Bauer

134: 22/4 Mietje Izaks-van Creveld – 23.7.29 - Woerden – Woerden – Voorstraat 83 –
ohne

152: 22/4 Helena H. Klein – 18.3.27 – Nijmegen – Utrecht – Lombokstraat 79 – ohne

153: 22/4 Izak J. Klein – 19.1.28 – Nijmegen - Utrecht – Lombokstraat 79 – ohne

154: 22/4 Joseph A. klein – 7.9.96 – Amersfoort - Utrecht – Lombokstraat 79 – Schuster

712: 22/4 Abraham Spanjer – 9.12.24 – Rotterdam – Rotterdam – Van Buiningenstraat 8a -
Amanuensis

713: 22/4 Israel Spanjer – 13.7.92 – Zwolle – Rotterdam - Van Buiningenstraat 8a - Rektor

714: 22/4 Carolina Spanjer-de Jong – 3.4.88 – Millingen – Rotterdam - Van Buiningenstraat
8a – Pflegerin

715: 22/4 Jacob B. Spanjer – 28.8.30 – Rotterdam - Rotterdam - Van Buiningenstraat 8a

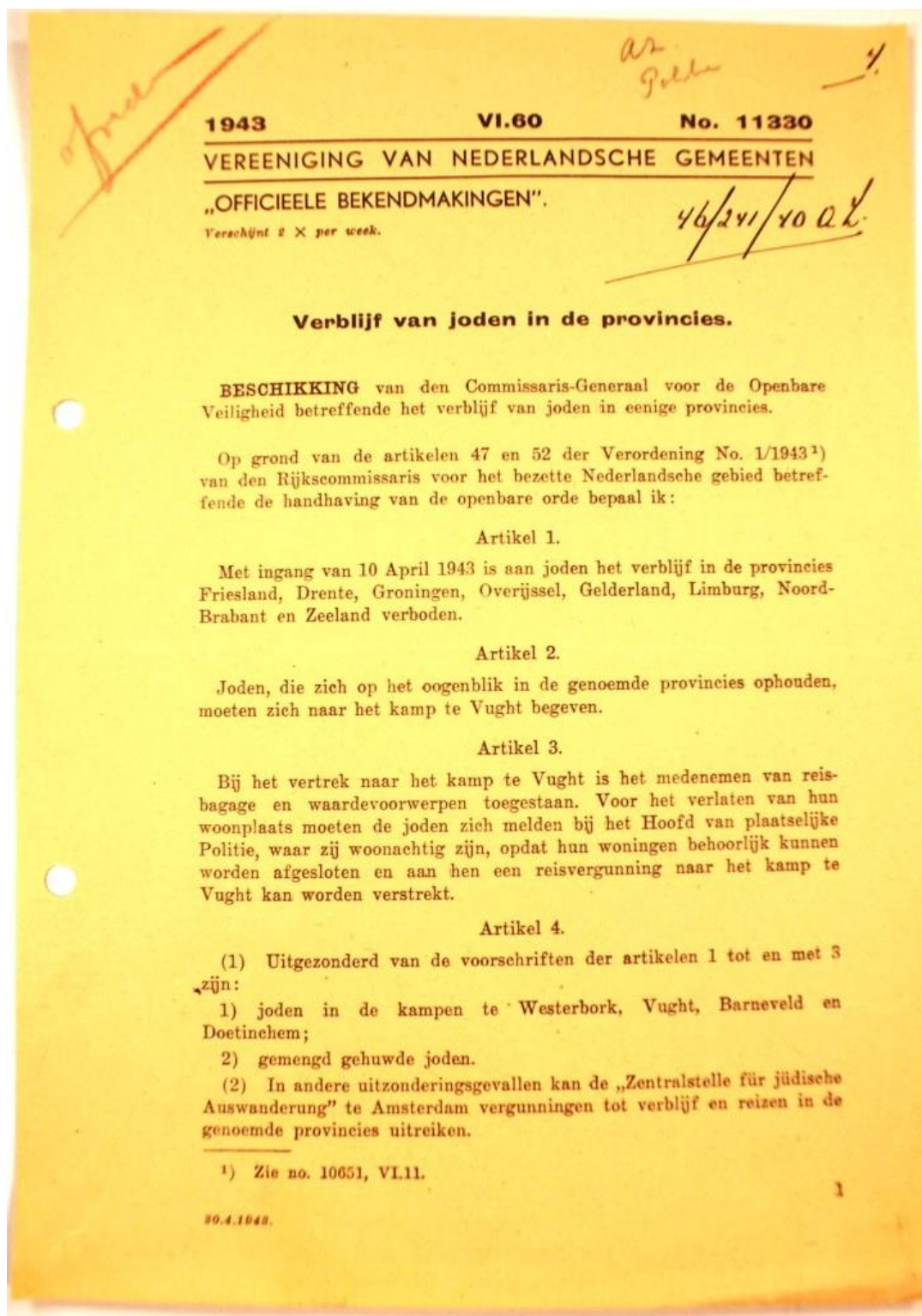
Op een apart kladje: 'bijschrijvingen', o.a.:

5. Gottlieb, Max – 21.3.35 – Boxmeer – Fabriekstraat 3f

Totaal: 1374

Walraven am Schreibtisch

Tenslotte de vertaling van de beschikking van Rauter van 29 maart 1943. Voor meer documenten in deze serie verwijzen we naar de documentenverzameling: *Deportatie Joden april 1943 en declaratie kosten deportaties* onder de ingang 'Razzia's en deportaties' op deze site.

1943

VI.60

No. 11330

VEREENIGING VAN NEDERLANDSCHE GEMEENTEN

„OFFICIEELE BEKENDMAKINGEN”.

Verckijnt 4 X per week.

Artikel 5.

Jood in den zin van deze beschikking is hij, die ingevolge artikel 4 van de Verordening No. 189/1940¹⁾ betreffende de aanmelding van ondernemingen jood is of als jood wordt aangemerkt.

Artikel 6.

(1) Hij, die in strijd handelt met de bepalingen der artikelen 1 tot 3 of deze ontduikt, wordt — in zoover niet ingevolge andere voorschriften een zwaardere straf is verbeurd — gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden en met geldboete van ten hoogste tweeduizend gulden, of met een dezer straffen. Hij, die ontduikingen van deze bepalingen in de hand werkt, deze mogelijk maakt of er aan medewerkt, ontvangt dezelfde straf.

(2) Het nemen van maatregelen op het gebied van de Sicherheits-polizei blijft onaangetast.

's-Gravenhage, 29 Maart 1943.

De Commissaris-Generaal
voor de Openbare Veiligheid,
gez. RAUTER,
SS-Gruppenführer und
Generallieutenant der Polizei.

(Persbericht 29 Maart 1943).

Ter
Nijmegen, den 3-5-1943.
DE GEMEENTESCHRIJVER

Remington
de heer J. van der ...
...

¹⁾ Zie no. 1220, XIII.50.